

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

לשבת קדש פרשת חיי שרה תשע"ו

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

סוטה - י"ב

1. 'וכלב בן חצרון הוליד את עזובה אשה ואת יריעות ואלה בניה ישר ושובב וארדון' - מה דרשו כאן על כלב ומרים?
 - א. אביו היה חצרון. ומה שכתוב בן יפונה הכוונה - בן שפנה מעצת מרגלים.
 - ב. ומה שכתוב - 'וילכדה עתניאל בן קנז אחי כלב' קנז היה אביו החורג של כלב.
 - ג. עזובה - זו מרים, שהכל עזבוה, שמתחילה חולנית היתה.
 - ד. הוליד - נשאה, אלא שכל הנושא אשה לשם שמים, מעלה עליו הכתוב כאילו ילדה. [וכלב נשאה אע"פ שהיתה חולה כדי להעמיד ממנה צדיקים שרוב בנים הולכים אחר אחי האם].
 - ה. יריעות - שהיו פניה דומין ליריעות.
 - ו. ואלה בניה - אל תקרי בניה אלא בוגיה. וכל הבאים הם שמות לכלב על שלא הלך אחר המרגלים: ישר - שישר את עצמו, שובב - ששיבב את יצרו, וארדון - שרדה את יצרו, ויש אומרים שבזכותו פניה של מרים נהיו כורד.

2. כיצד מתפרש הפסוק 'ולאשחור אבי תקוע היו שתי נשים חלאה ונערה' על שם כלב?
 - אשחור - זה כלב, שהושחרו פניו בתעניות.
 - אבי - שנעשה לה כאב.
 - תקוע - שתקע את לבו לאביו שבשמים.
 - היו שתי נשים - מרים כשתי נשים, בתחילה חלאה ולבסוף נערה.
 - ובני חלאה צרת - שנעשית צרה לחברותיה. צהר - שהיו פניה דומין כצהרים. אתנן - שכל הרואה אותה מוליך אתנן לאשתו.

3. ויצו פרעה לכל עמו - אף על עמו גזר. אלו שלש גזירות גזר?
 - בתחילה - אם בן הוא והמתן אותו, ולבסוף - העמיד שומרים: כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, ולבסוף - אף על עמו גזר.

4. וילך איש מבית לוי - שהלך בעצת בתו. שעמרם גדול הדור היה, כיון שגזר פרעה כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, אמר: לשוא אנו עמלין! עמד וגירש את אשתו, עמדו כולן וגירשו את נשותיהן. אמרה לו בתו: אבא, קשה גזירתך יותר משל פרעה. מדוע גזירתו קשה?
 - א. פרעה גזר רק על הזכרים, ואתה גזרת אף על הנקיבות.
 - ב. פרעה גזר רק בעוה"ז, ואתה אף לעוה"ב.
 - ג. פרעה הרשע, ספק אם תתקיים גזירתו, אתה צדיק בודאי שגזירתך מתקיימת.
 - ד. עמד והחזיר את אשתו, עמדו כולן והחזירו את נשותיהן.

5. כיצד דרשו את המשך הפסוקים ויקח את בת לוי וכו'?
 - א. ויקח - ולא כתוב 'ויחזור' שעשה לה מעשה ליקוחין, הושיבה באפריון ואהרן ומרים מרקדין לפניה, ומלאכי השרת אמרו: אם הבנים שמחה.
 - ב. את בת לוי - אע"פ שיוכבד היתה בת 130 קורא לה בת כיון שנולדו בה סימני נערות.
 - ג. ותהר האשה ותלד בן - ואע"פ שכבר היתה מעוברת 3 חדשים מתחילה, מקיש לידתה להורתה, מה הורתה שלא בצער, אף לידתה שלא בצער, מכאן לנשים צדקניות שלא היו בפיתקה של חוה.

6. ותרא אותו כי טוב הוא - מה הביאור?
 - א. ר' מאיר - טוב שמו.
 - ב. ר' יהודה - טוביה שמו.
 - ג. רבי נחמיה - הגון לנביאות.
 - ד. אחרים - נולד כשהוא מהול.
 - ה. חכמים - בשעה שנולד משה - נתמלא הבית כולו אור, [כתיב 'את האור כי טוב'].

7. אלו דרשות מצינו בענין מה שהצפינו את משה?

- א. ותצפנהו שלשה ירחים - כיון שהמצרים מנו ליוכבד משעה שעמרם החזירה.
 - ב. ולא יכלה עוד הצפינו - כיון שהמצרים היו מביאים תינוק מצרי שיבכה ויעוררם 'אחזו לנו שועלים שועלים קטנים'.
 - ג. ותקח לו תבת גומא - גומא ולא עץ, כיון שצדיקים ממונם חביב עליהן יותר מגופן, לפי שאין פושטין ידיהן בגזל. ויש אומרים: דבר רך, שיכול לעמוד בפני דבר רך ובפני דבר קשה.
 - ד. ותחמרה בחמר ובזפת - חמר מבפנים וזפת מבחוץ, כדי שלא יריח אותו צדיק ריח רע.
 - ה. ותשם בה את הילד ותשם בסוף - ר"א: ים סוף, רשב"נ: אגם.
 - ו. ותנרד בת פרעה לרחוץ על היאור - ירדה לרחוץ מגלולי אביה.
 - ז. ונערוטיה הולכות - לשון מיתה, 'הנה אנכי הולך למות'.
- שכשרצתה להציל את משה, אמרו לה: גבירתנו, מנהגו של עולם, מלך בשר ודם גוזר גזירה, אם כל העולם כולו אין מקיימין אותה - בניו ובני ביתו מקיימין אותה, ואת עוברת על גזירת אביך, בא גבריאל וחיבטן בקרקע.

8. 'ותשלח את אמתה ותקחה' - מה היא אמתה?

- ר' יהודה ור' נחמיה, חד אמר: ידה, וחד אמר: שפחתה שהרי לא נכתב ידה, וגבריאל השאיר לה אחת, כיון שהיא בת מלך. ולמ"ד ידה, הטעם שנכתב אמתה - כיון שנשתרבה והתארכה, וכן אתה מוצא בשרביט של אחשורוש... ובשיני רשעים.. [עוג], ותפתח ותראה את הילד - שראתה שכינה עמו.

9. מדוע נאמר על משה גם 'נער' וגם 'ילד'?

- ר' יהודה - הוא ילד וקולו כנער, אמר לו רבי נחמיה - א"כ, עשיתו למשה רבינו בעל מום, והרי לוי ונפסל לכלי שיר, אלא, מלמד שעשתה לו אמו חופת נעורים בתיבה, אמרה: שמא לא אזכה לחופתו.

10. ותחמול עליו ותאמר מילדי העברים זה. כיצד ידעה?

- ראתה אותו מהול. זה - מלמד, שנתנבאה שלא מדעתה, זה נופל ליאור ואין עוד אחר נופל.

11. 'המצפפים והמהגים' - שרואים סימן ואינם מבינים את פירושו.

שראו שמושיען של ישראל במים הוא לוקה, ולכן גזרו, וכשהשליכו את משה, הפסיקו לראות הסימן וביטלו גזירתם. כיצד ניצל מהמים?

- א. הם אינן יודעין שעל מי מריבה הוא לוקה.
- ב. ר' חנינא בר פפא - אותו היום היה כ"א בניסן, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: רבש"ע, מי שעתיד לומר שירה על הים ביום זה, ילקה ביום זה?
- ג. ר' אחא בר חנינא - אותו היום היה ו' בסיון, אמרו המלאכים מי שעתיד לקבל תורה מהר סיני ביום זה, ילקה ביום זה? למדנו שמשה נולד ב' אדר - למ"ד שהשליכתו ליאור ב' סיון לאחר ג' חודשים מלידתו, מובן. ולמ"ד שהשליכתו בכ"א ניסן, יש לפרש שאותה שנה מעוברת היתה, וג' חודשים היינו: רוב אדר א', אדר ב', ורוב ניסן.

12. אלו דרשות הובאו בענין מרים ובת פרעה?

- א. ותאמר אחותו אל בת פרעה האלך וקראתי לך אשה מינקת מן העבריות - מלמד, שהחזירוהו למשה על כל המצרות כולן ולא ינק, אמר: פה שעתיד לדבר עם השכינה יינק דבר טמא?
- ב. ותלך העלמה - א"ר אלעזר: מלמד, שהלכה בזריזות כעלמה. רשב"נ: שהעלימה את דבריה.
- ג. היליכי את הילד הזה - מתנבאה ואינה יודעת מה מתנבאה, היליכי - הא שליכי.
- ד. ואני אתן את שכרך - לא דיין לצדיקים שמחזירין להן אבידתן, אלא שנותנין להן שכרן.

13. 'ותקח מרים הנביאה אחות אהרן' - מדוע לא נכתב גם אחות משה?

- מלמד, שהיתה מתנבאה כשהיא אחות אהרן, ואומרת: עתידה אמי שתלד בן שמושיע את ישראל, וכיון שנולד משה, נתמלא כל הבית כולה אור, עמד אביה ונשקה על ראשה, אמר לה: בתי, נתקיימה נבואתיך! וכיון שהטילוהו ליאור, עמד אביה וטפחה על ראשה, אמר לה: בתי, היכן נבואתיך? וזה הפירוש - ותתצב אחותו מרחוק לדעה מה יעשה לו, לידע מה יהא בסוף נבואתה.